

Olvassuk Jézussal a Bibliát
7. Pünkösdi tüze (Lk 9,51-56 és 2 Kir 1,9-14)

Pünkösdi ünnepével mai elvilágiasodott társadalmainkban alig is tudunk valamit kezdeni. Az isteni Lélek ünnepe, csakhogya ez a Lélek nehezen érhető nyomon. Az utóbbi évtizedek óta egyre többen vallanak a Lélek személyes megtapasztalásáról, de a kérdés mégis megengedett, hogy hol vonnak határt az Isten Lelke és a saját lelki rezdüléseik között? Valószínűleg csak igen keveseknek adatik meg valóban az, ami a pünkösdi csodát teszi ki, hogy tudniillik „a maga nyelvén hallotta beszélni“ a „mindegyikükre leszállt“ lángnyelveket a pünkösdi gyülekezet (ApCsel 2,1-12).

De van pünkösdi ünnepének egy másik olvasata is: azt kérdezi tőlünk, hogy milyen lelkiség határozza meg az életünket? S ez bizony nem mindig érint kellemesen.

1.

Figyeljük csak meg magunkat, ha valami esetleg nem várt vagy éppen kellemetlen eseménnyel kell szembesülnünk: milyen érzést vált ki belőlünk? Lehetséges érzelmi skálát feltételezve, annak milyen fokával válaszolunk: megrémülten, ijedten, félelemmel, meglepődve, elnémulva, haragosan, bosszankodva vagy tombolva? Nézzünk egy pár egyszerű esetet! Lekéstem a vonatot, épp az orrom előtt indult el... Tapasztalat szerint nem magamat okolom a lemaradásért, hanem a túl pontos vonatindulást. Magamon bosszankodom, haragom a vonatra vetem. – Hirtelen derül ki, hogy egyik jó, emberi kapcsolatomban vége szakad... Tapasztalat szerint a legritkább esetben keresem ennek okát magamnál, de sajnálkozásom, dühöm, fájdalmam, vagy tehetetlenségi érzésem a másokra veti a felelősséget. – Nagy terveket szöttem, sikerültükhöz még Isten segítségét is kértem. Egy napon azonban összedőlt minden. Mi sem „természetesebb“, mint Istent tenni felelőssé, hiszen nem hallgatta meg imádságomat... Számptalan sorstársam számára így lett bűnbakká Isten és az érzelmi skálán a csalódás, a tehetetlen düh és a megátalkodott lázadás között mozog valahol. Merjük-e ilyenkor fölvetni a kérdést, hogy milyen lélek van bennünk? A dacé, a kiábrándulásé, a bosszúvágyé, a haragé, a kétségbeesésé? Tudtuk, hogy ezek mind bennünk „laknak“ vagy ezeket csupán biológiai folyamatok következményeinek tartjuk? Milyen lélek van bennem?

2.

Történetünk szerint tisztára kötelességtudatból és segítő szándékkal igyekeztek szállást keresni az evangelizáló útját járó Jézusnak a Zebedeus fiak. Éppen egy samáriaiak lakta faluban érte őket az este, amelynek lakói – egyébként mindmáig – nem szívesen láttak rajtuk keresztül vonuló zsidókat. Különösen nem, ha azok Jeruzsálem felé igyekeztek. Mesterük nem volt egyedül, akinek szállás kellett volna, hanem tanítványain kívül még öt kíséző, „sok más asszony“-ról is beszámolt Lukács evangélista (8,1-3). Elszállásolásuk tehát gondot okozhatott volna még egy barátságos faluban is, hát még ott, ahol hagyományosan őrizték, sőt ápolták az idegenellenességet. Elutasították hát kereken a kérelmet. Jézus számára nem ez volt az első ilyen eset: már születésekor „jászolba“ kellett fektesse az édesanyja, nyilván egyéb szállás híján (Lk 2,7).

Nagy megdöbbenést, dühöt, a tehetetlenség érzését váltotta ki az elutasítás híre a csapatból. No és a választás kényszere is ránehezedett: továbbmenni, mintha mi sem történt volna, vagy az elutasítás szégyenét kell valahogy kiküszöbölni. Jellemzően éppen az a két testvér érzi magát a megfelelő megoldásra illetékesnek, akinek az édesanyja is már azért járt közbe Jézusnál, hogy ha az általa meghirdetett „istenországa“ talpra áll, akkor fiai az új regimentben legalább miniszterségig vihessék (Mt 20,20-28). Kegyes emberek lévén, nem kisebbségtől, mint Istentől várják hát az egyedüli helyes

válaszadást az elutasításra. Érzelmi skálájuk legmélyebb fokának megfelelően gyökeres választ „rendelnek meg“: „Szálljon le a tűz az égből és égesse meg“ a falusiakat. Feltételezhetjük, hogy a velük levő többiek is osztották a Zebedeusok véleményét, azzal a szent meggyőződéssel, hogy erre még a Mester is pecsétet üt és engedélyezi. Hivatkozhattak arra, hogy az általuk annyira tisztelt Illés próféta is – akinek visszajövetelét máig is várják! – ilyen recept szerint intézett el egy igen súlyos ügyet. Akkor több, mint 100 embert pusztított el az Illés-kérte és leszállt mennyei tűz (2. Királyok könyve 1, 9-14). Sikerült tehát az érzelmi skála legerősebb regiszterét működésbe hozniok: most a bosszúállás lelke érvényesítése az egyetlen, lehetséges megoldás: tüzet az elutasítókra! Elképzelhetjük a mély csendet, amely ekkor beállt. A „buzgók“ várakozó tekintete Jézusra tapadt az engedély reményében. De vajon mi mehetett végbe a Mester lelkében? Az egykor tisztos halászatú vállalkozók és vámosok lelke hirtelen a mindent elnyelő lángok lobogásában és ártatlan emberek esetleges halálában szeretne most gyönyörködni? Mivel ő tudta, mi van az emberekben (Jn 2,25), eleve számolt az övéi ilyen reakciójával?

Baj lett hirtelen abból, hogy Jézus nem akart „közreműködni“ és nem adott engedélyt a kérésre. Lukács igen szemléletesen ecseteli a magatartását és annak következményeit. Először is „*feléjük fordult*“, ami nem jelenthet mást, mint hogy szemmel végigmérte őket. Pontosan úgy, mint amikor Péter felé fordult, aki harmadszor is megtagadta, hogy köze lenne Jézushoz (Lk 22,61). Ugye emlékszünk rá, hogy ez fakasztotta keserves sírásra az egykor hencegő tanítványt! Majd „*megdorgálta őket*“ – mondja a magyar fordítás, de talán még nyomatékos szemrehányást, sőt szidást is lehetne kiolvasni az itt használt görög igéből. Mindenesetre megsemmisítő hatása lehetett, már csak azért is, mert tükröt tartott a tűzkérők elé: „Nem tudjátok milyen lélek van bennetek“. (Bibliáink ugyan ezt a mondatot zárójelben hozzák, azzal a megindokolással, hogy ez és a következő mondat „a legrégebb kéziratokban nem található“. Ám a két mondatot különben is, minden nehézség nélkül úgy érthetjük, mint a dorgálás szerves részét. (Ilyen értelemben tartalmazza mindmáig is a római katolikus egyház által használt Vulgata-fordítás!)

Ott állt tehát a két világ szemben egymással: a bosszúvágyé és a kímélő féltésé. Az első mindent romba dönthet, a másik mentő szándékú.

3.

Ha Jézussal olvassuk az ószövetségi Bibliát, az ő Bibliáját, akkor itt egy újabb felfedezéssel lehetünk gazdagabbak. Jó példa erre az a sorozat, amit a hegyi beszédben olvashatunk: sorra vesz néhány törvényt, miután előzőleg kijelentette, hogy „amíg az ég és föld el nem múlik, egy ióta vagy egy vessző sem vész el a törvényből...“ (Mt 5,16). De utána nem átallja mégis azt mondani, hogy „*én pedig* azt mondom néktek...“ és „helyére teszi“ azokat, s mélyebb értelmet ad nekik. Itt ugyan nem törvényértelmezésről van szó, de sajtóságos szempontját itt is érvényesíti.

Minden bizonnyal ismerte Illés próféta esetét a halálos beteg Ahazja király követeivel. De ő nem folyamodott az akkori megoldáshoz, sőt teljességgel mást mondott: ha Illésnél az égből jött tűz halált, fájdalmat és pusztulást okozott, akkor attól igen különbözött az, amit ő feladatának tekintett: nem azért jött, hogy elveszítsen, tönkretegyjen, hanem hogy megmenten emberi életet. Az ő lelki skáláján első helyen a szeretet-indította mentési szándék állt. Amivel egyben a tanítványoknak is szólt intése: őket sem bosszúálló kínzóknak, hanem megmentést hirdető prédikátoroknak rendelte. S vajon milyen aggodalommal figyelhette, hogy ha ők még az ő jelenlétében is ilyen bosszúra képesek, mi lesz, ha ő visszatér Atyjához és már többé testileg nem lesz velük?

Egy ponton azonban mégiscsak egyetértett a tűzkérőkkel, amit később – ígéretének megfelelően – be is tartott: feltámadása után ötven nappal, pünkösd ünnepén t ü z n y e l v e k formájában árasztotta rájuk a Lelkét, s végül is ennek tüze formálta át

őket teljesen – igazi tanítványaivá. Erre fontos pünkösdkor hálával emlékeznünk: az Úr elküldte az „igazság Lelkét“ (Jn 14,7), aki nem csak mellette tanúskodik, de új értékelő skálával is megajándékozza a tanítványait. Pál apostol ebből még egy katalógust is készített „a Lélek gyümölcsei“ címszó alatt: szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás (Gal 5,22). Ami pedig ezekkel ellenkezik, az mind-mind bennem lehet és vigyáznom kell, nehogy tartósan lelkembe fészkelje magát és egy váratlan pillanatban hátba támadjam mindazt, amit a Lélektől kaptam. Vezetessem magam a Lélektől, aki „az igazság, az erő, a szeretet és józanság Lelke“ (2 Tim 1,7). Nem a „piros pünkösd és a piros rózsza” romantikája teszi a pünkösdöt kellemetlen korrektívává, hanem üzenete, amely a harag, a bosszúállás, kizsákmányolás, korrupció és háború ma divatos garázdálkodása elleni felkelésre sarkall. Hazugság, ha ezek lelke ígéri nekünk a „szebb világot”.

Pünkösd nem kényelmes ünnep: nem csak a kérdéssel idegesít, hogy *milyen Lélek van bennem?* – hanem azt is sürgeti, hogy *l é l e k v á l t á s r a* szorulok. Szaván foghatom az én Uramat, aki azt jelentette ki, hogy „...ha tehát ti gonosz létekre tudtok gyermekeiteknek jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ad mennyei Atyátok Szentlelket azoknak, a k i k k é r i k t ő l e ...“ (Lk 11,13). Mindig újra meg újra kell őt kérnem. Nem a mindent megsemmisítő mennyei tűzért, hanem a szívet és lelket átforrósító és átformáló Lélekért. Ámen

Gémes István